

KULTURA

Legionarska kaciga: Tip Weisenau, antička nekropola

Lokalitet Verdun: Brončane zaimače, antička nekropola

PROJEKTI – U Ljubljani otvorena izložba »Oživljene kulture«, Žumberak – Gorjanci od prapovijesti do zatona antike

DVIJE DRŽAVE – JEDAN KULTURNI PROSTOR

Iako područje Žumberka danas politički pripada Hrvatskoj i Sloveniji, ono predstavlja nedjeljivo kulturno jedinstvo / Neki od slovenskih nalaza sada su prvi put izloženi te stručno i kataloški obrađeni

LJUBLJANA, 26. travnja – Izložba »Oživljene kulture«, Žumberak – Gorjanci od prapovijesti do zatona antike, otvorena je u četvrtak na večer u Cankarevu domu u Ljubljani, a u povodu dvadesete godišnjice sustavnog istraživanja toga lokaliteta.

Riječ je o izložbi arheoloških nalaza s područja planinskog masiva smještenog na jugozapadnom rubu Panonske nizine, koji geopolitički pripada sjeverozapadnoj Hrvatskoj i jugoistočnoj Sloveniji te obuhvaća veći dio međurječja Save, Krke i Kupe. Projekt je ostvaren u suradnji Arheološkog muzeja u Zagrebu i Muzeja grada Zagreba te Dolenjskog muzeja i Zavoda za zaštitu prirodne i kulturne baštine iz Novog Mesta, a na projektu sudjeluju još i arheolozi iz Samobora, Brežice i Metlike. Iako područje pripada Hrvatskoj i Sloveniji, dvije države veže zajednički interes na tom projektu jer istražuje nedjeljivo kulturno jedinstvo.

Neki od slovenskih nalaza prvi put su izloženi javnosti te stručno i kataloški obrađeni. Na otvorenju izložbe Mitja Rottovnik, generalni direktor Cankareva doma, istaknuo je da izložba

predstavlja najzanimljivije nalaze s bogatog arheološkog područja, a voditeljica Nina Pirnec-Pajić govorila je o ljepoti žumberačke netaknute prirode. Danilo Breščak, direktor Zavoda za zaštitu prirodne i kulturne baštine u Novom Mestu, naglasio je da arheologija ne pozna granice, da je izložba najbolji primjer prezentiranja nalazišta. Dr. Biserka Cvjetićanin, zamjenica ministra kulture RH, kazala je da je ta izložba pravi način da se kulturna baština prenese na buduće generacije.

Izložbu je otvorila slovenska ministrinja kulture Andrea Rihter rečavrščišta pokazuje kako se nalazi na ovom bajkovitom prostoru i njihov govor prošlosti prevodi jezikom suvremenosti, a arheologe je nazvala pravim znanstvenim entuzijastima. Na otvorenju su bili i Celestin Sardelić, veleposlanik RH u Sloveniji, te Anton Sirc, gradonačelnik Novog Mesta.

Projektu u Ljubljani prethodila je izložba »Žumberak – Od prapovijesti do kasne antike« u Muzeju grada Zagreba, a taj zajednički projekt označava vremenski iskorak – do ranog srednjeg vijeka, to jest, od 4000. godine prije Krista do

9. stoljeća poslijepo Krista. Područje Žumberak – Gorjanci obuhvaća petdeset tri lokaliteta i prati razvoj osebujne civilizacije, koja je neprekidno postojala gotovo pet tisuća godina. Eksponati potječu iz spilja, stambenih naselja te nekropola, većinom su to sjeckire, noževi, posude, nakit, novac, urne, kacige i drugo.

Od novih nalaza tu je i kasnoantički sarkofag iz nekropole Gradec nad Mihovim koji se sastoji od dva žarna groba iz 2. – 3. stoljeća., spomen u prvoj polovini 6. stoljeća u grob u kojem je ležala mlada ženska osoba visoka 148 cm, što je jedinstveni primjer. Posljednji nalaz je iz nekropole Cerov log, a radi se o nakitu iz ranoslavenske, tzv. karantanske faze koju karakterizira filigranska obrada. Sačuvane su naušnice i privjesci od željeza sa staklenom pastom, prstenje sa središnjim proširenjem u obliku romba te keramički vrč s kanelirama i valovnicom.

Izložba pokazuje da Žumberak nije samo park prirode, neprušan rezervat biljnog i životinjskog svijeta, nego i veliki čuvan kulturne baštine.

Vlasta Tolić

OBLJETNICE – U senjskom Domu kulture obilježena 75. godišnjica života i 50. obljetnica znanstvenoga rada akademika Milana Moguša

ČASNO JE BITI GRAĐANINOM SENJA

Milan Moguš desetljećima je gradio svoj lik stručnjaka u znanstvenoj kroatistici, lik dijalektologa, onomastičara, jezičnoga povjesničara, pravopisca i leksikografa / Za ovu prigodu tiskan Mogušev »Senjski rječnik« obuhvaća šest tisuća natuknica njegovog rodognog senjskog narječja

SENJ, 26. travnja – Svečanom akademijom u senjskom Domu kulture obilježena je 75. godišnjica života i 50. obljetnica plodnoga znanstvenog rada akademika Milana Moguša, uglednog filologa, sveučilišnog profesora i potpredsjednika HAZU. Poglavarstvo grada Senja i ograničak Matice hrvatske na taj su način iskazali počast uglednom sruđaninu, koji je rođen 25. travnja 1927. godine.

U prigodnoj riječi akade-

mik Josip Vončina osvrnuo se na život i rad akademika Moguša, napomenuvši da je Moguš autor velikog broja knjiga među kojima se ističu »Fonološki razvoj hrvatskoga jezika«, »Čakavsko narječje – fonologija« i »Povijest hrvatskoga književnoga jezika«. Moguš je i urednik značajnih akademijinskih serija – »Hrvatski dijalektološki zbornik RAD«, »Stari pisci hrvatski«.

U tim knjigama Milan

Moguš desetljećima je gradio svoj lik stručnjaka u znanstvenoj kroatistici, lik dijalektologa, onomastičara, jezičnoga povjesničara, pravopisca i leksikografa, ustvrdio je akademik Vončina dodajući da je Moguš zaslužan i kao profesor mnogih naraštaja hrvatskih kroatista koji danas zauzimaju istaknuta mjesta, kako na sveučilišnim katedrami, tako i u javnom životu, dadao je.

Uime Hrvatske akademije je znanosti i umjetnosti prigodne riječi akademiku Mogušu uputio je predsjednik Ivo Padovan, istaknuvši dugogodišnju suradnju s akademikom Mogušem osobito na kapitalnim projektima u HAZU-u. Predsjednik Matice hrvatske Josip Bratulić posebno je upozorio na Mogušev veliki doprinos u izučavanju hrvatskoga jezika, napose čakavskog narječja.

Za ovu prigodu tiskan je Mogušev »Senjski rječnik«. To najnovije Mogušev djele obuhvaća šest tisuća natuknica njegova rodognog senjskog narječja. Ta knjiga, kako je rekao Bratulić, prava je riznica senjskoga govoru koja pokazuje koliku život i snagu i danas ima taj grad koji je itekako značajan u našoj povijesti. »Senjski rječnik« zajednički su objavili HAZU i Matice hrvatske Senja.

Slavljenski Milan Moguš zahvalio je svima na današnjoj Akademiji ustvrdivši da je časno biti sruđaninom Senja, grada na stijeni, svjetionika hrvatske kulture. Radostan sam da današnju svećanost mogu podijeliti sa svojim sugradanima i sa svojim dugogodišnjim

suradnicima, napomenuo je Moguš. U Gradskome muzeju u Senju otvorena je i prigodna izložba o životu i djelu Milana Moguša, što ju je priredila Matica hrvatska Senj. Uz najznačajnije Moguševe knjige predstavljeni su i dokumenti o njegovu znanstvenom radu. Akademiku Mogušu zahvalili su predstavnici Grada Senja, Matice hrvatske u Senju, ugledni kulturni djelatnici, medu kojima akademici Nedjeljko Fabrić i Petar Strčić, predstavnici filozofskih fakulteta u Rijeci i Opatiji, gdje je bio predavač.

Direktor Školske knjige Ante Žužul govorio je o suradnji akademika Moguša sa Školskom knjigom. Podsetio je na poznata događanja iz 1971. i na zabranjeni »Hrvatski pravopis«, kojemu su, uz akademika Moguša, autori bili akademici Božidar Finka i Stjepan Bačić. Uz brojne uzvanike, u senjskom Domu kulture bio je i gospičko-senjski biskup Mile Bogović. Svečanom akademijom u čast akademika Moguša proslavljen je i Dan grada Senja koji se slavi na blagdan Svetog Jurja, zaštitnika grada Senja. (Hina)

Naime, Milan Moguš je svima na današnjoj Akademiji ustvrdivši da je časno biti sruđaninom Senja, grada na stijeni, svjetionika hrvatske kulture. Radostan sam da današnju svećanost mogu podijeliti sa svojim sugradanima i sa svojim dugogodišnjim

Slavljenski Milan Moguš zahvalio je svima na današnjoj Akademiji ustvrdivši da je časno biti sruđaninom Senja, grada na stijeni, svjetionika hrvatske kulture. Radostan sam da današnju svećanost mogu podijeliti sa svojim sugradanima i sa svojim dugogodišnjim

Zaslužan i kao profesor mnogih naraštaja hrvatskih kroatista: Akademik Milan Moguš

KULTURA

KONCERTI – Prvi ovogodišnji nastup Zagrebačkoga puhačkog ansambla u Zagrebu

PARTITURA IZNIMNE LJEPOTE

Na rasporedu u Muzeju za umjetnost i obrt bio je i »Razgovor ugodni« za flautu i čembalo, dosad nepoznato djelo Borisa Papandopula iz 1969.

Višnja Požgaj

Prije koncert ovogodišnjeg ciklusa Zagrebačkog puhačkog ansambla u Muzeju za umjetnost i obrt ove srijede kupio je lijepi broj posjetitelja koji su mogli uživati u nesvakidašnjem programu komorne glazbe autora 20. stoljeća, a u nastavku razgledati vrijednu izložbu talijanskog bakropsica iz 18. stoljeća Giovannija Battiste Piranesija. Članovi ansambla Daniel Bošnjak flauta, Branko Mihaonić, oboja, Daniel Martinović, klarinet, Bank Harkay, rog, i Ricardo Luque, fagot, imali su ovom prigodom i goste: Višnju Mažuran, Dani Bošnjak, Branko Mihaonić, Daniel Martinović, Andelka Krpan i Krešimir Lazar. Zagrebački puhački ansambl završio je taj uspješni koncert atraktivnom točkom urugvajskog skladatelja Migue Agüile koji je svoj 2. kvintet napisao za ansambl Bach camerata s četiri kontralna stavka, u kojima se osim očekivanih zvukova puhačkog kvinteta javljaju i iznenadujući dodatni efekti. Zadovoljna publika izmamila je lijep i prikladni dodatak »A la Cubana« Enriquu Granadosa u aranžmanu Clarca McAlistera.

sada za glazbenike. Slično kao i s Papandopulovom vočkalnom Podnevnom simfonijom, koja je dan prije doživjela praizvedbu nakon 22 godine od nastanka.

U još jednom zanimljivom a manje poznatom djelu, u duhovitom Koncertu za čembalo i komorni ansambl Manuela de Falle, sudjelovali su, uz Višnju Mažuran, Dani Bošnjak, Branko Mihaonić, Daniel Martinović, Andelka Krpan i Krešimir Lazar. Zagrebački puhački ansambl završio je taj uspješni koncert atraktivnom točkom urugvajskog skladatelja Migue Agüile koji je svoj 2. kvintet napisao za ansambl Bach camerata s četiri kontralna stavka, u kojima se osim očekivanih zvukova puhačkog kvinteta javljaju i iznenadujući dodatni efekti. Zadovoljna publika izmamila je lijep i prikladni dodatak »A la Cubana« Enriquu Granadosa u aranžmanu Clarca McAlistera.

Perfekcionistički uređen: Lapidarium Arheološkoga muzeja u Zagrebu, arh. Branko Siladin

KNJIGA – Pregled arhitektonskog stvaralaštva

KRONIKA ARHITEKTURE

U Muzeju Mimara predstavljeno je izdanie »Kronika zagrebačke arhitekture 1981.–1991.« dr. Ivo Maroević / Prvi put prevedeni autorovi članci objavljivani u slovenskom časopisu »Sinteza«

ZAGREB, 26. travnja – Deset godina ugledni povjesničar umjetnosti prof. dr. Ivo Maroević znanstvenim zračanjem i polemičkim nervom pratiti razvijati zagrebačke arhitekture osamdesetih, objavljivajući sustavno kritičke članke u ljubljanskoj »Sintezi«.

Uređenje savskog nasipa, gradnja za vrijeme Univerziteta, zgrada INE, uređenje Trga Republike, Hotel Dubrovnik II, zgrada PMF-a, početak uređenja Tkalčićeva-Radićeva – tekući su neke od važnijih tema kojima se bavio u više od 50 članaka, upoznajući slovensku javnost s burnom zagrebačkom arhitekturom, i koji je nazočio svečanoj promociji knjige, podsetivši da je »Sinteza« vrlo ambiciozno i studiozno kroz stotinu brojeva pratile umjetničku i arhitektonsku produkciju sve do početka 90-ih godina.

Najzaslužniji za nastanak knjige slovenski je stručnjak Stane Bernik, glavni i odgovorni urednik »Sinteze« koji je prof. dr. Maroević potaknuo na ovu stvaralačku avanturu, i koji je nazočio svečanoj promociji knjige, podsetivši da je »Sinteza« vrlo ambiciozno i studiozno kroz stotinu brojeva pratile umjetničku i arhitektonsku produkciju sve do početka 90-ih godina.

Svojim kritičkim pristupom, principom kompleksne informacije, upravo je dr. Ivo Maroević tada izazivao veliku pažnju slovenskih stručnjaka, te je bio, kako ističe Stane Bernik »popularan autor«. Jedna od posebno važnih tema na koju je dr. Maroević upozoravao bila je zaštita moderne arhitekture koja je takoder izložena zimu vremena.

Knjigu je pozdravio i arhitekt Andrija Rusan, izdavač »Orisa« označivši je velikim poduhvatom, neophodnim izvorom informacija što daje sud o zbiranjima, osloncem za sve istraživače arhitekture. Na posljetku, svima se zahvalio dr. Ivo Maroević koji knjigu posvećuje unuci, možda upravo zato, jer mu je, kako kaže, arhitektura u svim znanstvenim interesima bila simpatija i ljubav s kojom se bavio na poseban način.

Marina Tenžera

SKUPOVI – Međunarodni književno-teorijski skup »Tomizza i mi« održat će se od 10. do 12. svibnja

PISAC KOJI JE RAZBIJAO GRANICE

ZAGREB, 26. travnja – Međunarodni književno-teorijski skup posvećen tršćanskemu pisцу Fulviju Tomizziju (1935. Materada, kraj Umag – 1999. Trst) i njegovu bogatom literarnom opusu održat će se od 10. do 12. svibnja, u Kopru, Umagu i, ove godine po prvi put, u Trstu. Treći po redu simpozij, čiji je organizator umasko Pučko otvoreno učilište »Ante Babić«, okupit će tridesetak pisaca, prevoditelja, jezikoslovaca, psihologa i sociologa (spomenimo najpoznatije: Miran Košuta, Rastko Močnik, Ulderico Bernardi, Milan Rakovac, Drago Orlić) iz Hrvatske, Slovenije, Italije, Madarske i Njemačke, koji će se predstaviti s četredeset referata o zadanim temama.

»Ovaj književni skup po-

kretnuli smo prije svega zato da bismo se odužili Fulviju Tomizziju, jedinom čovjeku 20. stoljeća koji je prihvativ za sva tri naroda – hrvatski, slovenski i talijanski, jer je u svojim romanima i pripovijetkama uvijek duboko zagonjavao ideju suživota između tri etnosa, a svojom dobrotom i radom i sam razbijao granice. Tomizza je stoga poput simbola, koji nam omogućuje da možemo otvoreno govoriti i o osjetljivim temama, o kojima političari ne znaju i ne mogu govoriti«, rekao je u petak na predstavljanju skupa »Tomizza i mi« književnik Milan Rakovac, koji ga je prije tri godine i osmislio.

Neda Fanuko, ravnateljica umaskog Pučkog otvorenenog učilišta, izdvojila je i niz kulturnih sadržaja koji će pratiti

Sandra V. Antić